Гом урочы пълан ирон æвзагæй
(лæмæгъ къорды)

Урочы темæ :

«Адæмон сфæлдыстад»

5-æм кълас

Ахуыргæнæг:
Чехойты С.О.

Дзæуджыхъæу
15.12.2018 аз

Урочы темæ: ***«Адæмон сфæлдыстад»***

*«Грамматикон темæ**:*** ***« Номдарты хауæнтæ***

Урочы нысантæ:

1. Адæмон сфæлдыстады хуызтимæ базонгæ кæнын ахуырдзауты.
2. Лæмбынæг æрдзурын номдартыл иртæстон хауæныл.

2. Ныхасы рæзтыл бакусын.

3. Хъомыл кæнын царды раст уæвынмæ тырнындзинад.

Урочы фæлгонц: дзырдбыд, интерактивон фæйнæг,

текстытæ, карточкæтæ, чиныг.

1. **Организацион хай.**
   –Уæ бон хорз!
   Œгас цу!
   Сбадут!

   Мах рæсугъд сбадтыстæм
   Тынг лæмбынæг хъусæм,
   Партæйыл нæ чингуытæ,
   Мах цæттæ стæм, кусæм.

   - Уæдæ, райдайæм кусын. – Абон кæцы нымæц у? Къуырийы бонтæй та кæцы бон у?
   Раттын алыхуызон фарстытæ*:*
   ***Цал азы дыл цæуы? Кæм цæрыс? Кæцон дæ? Дæ телефоны номыр куыд у? Де мбалы телефоны номыр та куыд у? Дæ фатеры номыр…*Афæдзы афонтæй кæцы афон у?**
   (Ахуырдзаутæ дæр кæрæдзимæ дæттынц фарстæтæ)
   (**ЗЫМŒГ**) (СЛАЙД №1)– Зымæджы ныв.
   Дзырдтæ:**уа<u>з</u>ал, урс дарæ<u>с,</u> даргъ, <u>ц</u>ыбыр, миты <u>хъ</u>æпæнтæ,<u> с</u>алд.**
   Ах-æг: Ацы дзырдтæ спайдагæнгæйæ саразут цалдæр хъуыдыйады.
   (Ахуырдзауты дзуаппытæ).

2. **Фонетикон зарядкæ.** Бакусæм тагъддзуринагыл: Мыртæ (**Х), (ХЪ)(КЪ) раст дзурыныл архайын**
   (СЛАЙД)
   ТŒРХЪУСЫ ХУЫСТ - ХЪИЛХЪУСŒЙ
   ХŒЛŒРТТЫ ХŒРД - ИУ КЪУСŒЙ
   (сфæлхат кæнын тагъддзуринаг цалдæр хатты.)

3. **Аудировани.** – Ныртæккæ уын бакæсдзынæн худæг хабар. Лæмбынæг мæм байхъусут.(бакæсын чысыл худæг хабар, тесты хуызы сбæрæг кæнын ахуырдзауты дзуæппытæ)
   Раст у æви нæу? …

4. **Бакæсæм хъуыдыйæдтæ**. (экраныл СЛАЙД) **<u>Саг </u>** у рæсугъд цæрæгой**.** **<u>Уасæг</u>** зарджытæ кæны. **<u>Карк</u>** у хæдзарон маргъ. Гыццыл Сослан бирæ уарзы **<u> айк</u>** хæрын. Баба мæ сахуыр кодта <u>тæскъ</u> бийын. Нана цæхæрадонæй æрбахаста **<u>булкъ.</u>**

Сæвæрут саудæрæй фыст дзырдтæ гуырынон, дæттынон æмæ иртæстон хауæны.

Саг –

Уасæг-

Карк-

Айк-

Тæскъ-

Булкъ-

5. Хæццæгонд дзырдтæй бафæлварæм хъуыдыйæдтæ саразын, афыссын сæ тетрæдты. (СЛАЙД)

МАД, НЫВ КÆНЫ, АХОРÆНТÆЙ, ЛÆППУ, РЫГЦЪИРÆНÆЙ, БАЛХÆДТОН,ÆЗ, НЫВÆФТЫД, ÆМБЫРД КÆНЫ, САБИ, БЫРÆТТÆ, ЧИНЫГ, ХЪАЗЫ, ПОРТИЙÆ.

- Иртæстон хауæны æвæрд номдартæ фæнысан кæнут.

(Æз балхæдтон нывæфтыд чиныг.

Лæппу ныв кæны ахорæнтæй.

Мад рыгцъирæнæй æмбырд кæны бырæттæ.

Саби хъазы портийæ.)

6. – Уæдæ, акæнæм дзырдуатон куыст. (райуарын карточкæтæ хъуыдыйæдтимæ)

1. **Къ æвда уары (не останавливаясь)**
2. **Дадайыл ис (войлочная шляпа).**
3. **«Ротозей!».- фæхъæр кодта мад й æ фыртыл.**

1. **(Всегда) хъусын хъæуы хистæртæм.**
2. **Алы райсом дæр хъæуы хæрын (завтрак).**
3. **Нана мын балæвар кодта (иллюстрированный) чиныг**.

(Чи раздæр ныффысса йæ куыст, уыдон сбæрæг кæндзысты иннæ куыстытæ дæр æмæ сын аргъ кæндзысты).

7. –Уæдæ,адæмон сфæлдыстадмæ хауы ноджы…цы?

(Хæдзармæ куыст - **уыци-уыцитæ)**

Базонут-ма йæ ,***уый у зонды суадон***. (чиныг).

У бур æмæ тымбыл,зайы цæхæрадоны (нас).

-Сымах дæр ма æрхъуыды кæнут уыци-уыцитæ.

(ахуырдзаутæ кæрæдзийæн дзурынц уыци - уыцитæ).

8. **Сбæрæг кæнæм нæ хæдзармæ куыст.**

Œз райдайдзынæн æмбисæндтæ,сымах сæ адарддæр кæнут.

Зивæггæнаджы гуыл…(хомæй баззад)

Сырддонцъиу… (дæр ма йæхи взагыл зары)

Адæмы цæст..(дардмæ уыны)

Хорзæн йæ митæ…(йе вдисæн)

Мады зæрдæ…(зонаг)

Чиныгæн … (аргъ кæн)

-Œцæг,чиныгæн аргъ кæнын хъæуы. Куыд дарын хъæуы чиныг та?

(скæнын физминуткæ – хъазт «æмбæхст дзырд»

9. Уæдæ,куыд базыдтам,афтæмæй адæмон сфæлдыстадмæ хауы…(баххæст кæнын кроссворд дзырдтæй)

						æ			
				т		м			
		а	хъ	а		б			к
		д	æ	гъ	у	и		з	а
с	ф	æ	л	д	ы	с	т	а	д
		м	дз	дз	ц	о	а	р	æ
		о	æ	у	и	н	у	æ	г
		н	г	р	у	д	р	г	
			н	и	ы		æ		
			ы	н	ц		гъ		
			х	а	и				
			а	г					
			с						

10. Œркæсæм Нарты кадджытæй иу «**Сырдоны хæрæг»-мæ.** Бакæсæм æй.(Фыццаг æй кæсы ахуыргæнæг,бацамонын ног дзырдтæ.

Хæрæггур =хæрæг+курын (осел+просить)
Уæлæсых =уæллаг +сых(аг)(верхнее+село
Æууæндын (доверять)
А)Ахуырдзауты кастмæ байхъусын,
Œ)Рольтæм гæсгæ бакæсын.
Б) Раттын фарстæтæ: Хæрæг куырдтой (кæмæй?)
Сугтæ ластой (кæцæй?)
Хæрæг ныууасыд (кæцæй?)

11. Ахуырдзаутæ дзурынц сæ хъуыдытæ урочы тыххæй:
Мæ зæрдæмæ фæцыд…
æз абон базыдтон…

12. **Хæдзармæ раттын текст** аив кæсын,рольтæм гæсгæ дзурын.
13. Ахуырдзауты æвæрд бæрæггæнæнтæм гæсгæ **хатдзæгтæ скæнын.**